

Ojitus- ja ojaerimielisyydet – naapurikateutta vai vesilain rikkomista?

Aika: 5.10.2006, klo 11.15-12.00

Paikka: Lammin biologinen asema

Tilaisuus: Ympäristönsuojelupäivät 2006

**Esittäjä: Hannu Majuri, yli-insinööri, tekniikan
tohtori, Pirkanmaan ympäristökeskus**

Määritelmistä

- Mikä on vesilain tarkoittama oja, noro tai muu vesiuoma? (ei virtaa vettä jatkuvasti + ei pääse kulkemaan tulvan aikana + kala ei pääse sanottavasti kulkemaan)
- Ojaa suurempi virtaava vesiuoma on vesistö, joko puro tai joki
- Joessa (keskivirtaama $MQ > 2 \text{ m}^3/\text{s}$, ts. valuma-alue $> 200 \text{ km}^2$) on valtaväylä, jonka sulkeminen tai supistaminen (sekä sillat ja johdot yli tai ali) edellyttää ympäristölupaviraston lupaa

Mitä on ojitus?

- Viljelys- tai metsämaan kuivattamiseksi taikka muunlaisen alueen käyttöä haittaavan veden poistamista
- Ojitukseksi luetaan myös ojan ja puron perkaaminen, suurentaminen ja oikaiseminen
- Maanomistajalla on oikeus ojittaa (VL 6:1)

Ojitussäädöksistä

- VL 6:2: Lupa haettava, jos 1:15, 1:18 ja 1:19 seurauksia
- VL 1:15 a ja 1:17 a §, saatava lupa poiketa
- VL 6:3 Ojitus ja kunnossapito niin, ettei toiselle vahinkoa
- VL 6:4 oikeus tehdä oja toisen maalle, ojaan kuuluu 60 cm:n piennar. Avo-oja tehtävä rajalle, jollei maanomistaja anna lupaa tehdä muualle

Jatkoa säädöksiin 1

- VL 6:6 Ojituksesta johtuva vahinko on korvattava
- VL 6:7 se pitää ojan kunnossa, joka käyttää ojaa hyväkseen
- VI 6:10 Ojitustoimitus tarvitaan, jos
 - joltakin osin tarvitaan ympäristölupaviraston lupa
 - jos poistetaan tai pienennetään tulva-aluetta tai lasketaan pienehkö järvi tai vesien virtaamissuuntaa huomattavasti muutetaan tai tehdään suoja-penger tai pumppuasema toisen maalle
 - jos oja tehdään yleisen tien, rautatien tai kiskoradan alitse
 - jos sopimusta yhteisestä ojituksesta ei saada aikaan
 - ojitussuunnitelmaa muutetaan tai ojitusyhtiötä lakkautetaan tms.

Jatkoa säännöksiin 2

- VL 6:12: lyhyesti: Jos ojitusasioissa syntyy erimielisyyttä, asian käsittelee ympäristölautakunta VL 20-luvun säännösten mukaan.
- VL20:7 Ympltk voi määrätä rikkomistapauksissa tarvittavista oikaisutoimenpiteistä
- Yhteinen ojitus VL 6:13-32
- Rummut VL 6:33-34
- Kaavat ja ojitus 6:35
- Ojitustoimitus VL 19:1-9, VA 6 luku (hyödynsaajat maksavat)

Jatkoa säännöksiin 3

- Ympäristönsuojeluviranomainen ja ojitus:
VL 20:2
- Jos ojitusta koskeva päätösasia vaatii sellaista erityistä selvitystä, jota ei voida saada ympltk-käsittelyssä, on ympltk:n osoitettava asianosainen hakemaan ojitustoimitusta. Tällaiseen päätökseen ei liitetä valitusosoitusta

Tyypilliset ojaerimielisyydet

- 1) Ojaa pitäisi kaivaa, kaikki hyötyä eivät osallistu. Tämä johtaa ojitustoimitukseen, jos kaivajat edellyttävät kaikkien hyödynsaajien osallistuvan. Ojitustoimitus maksaa yleensä nimenomaan hakijalle.
- 2) Lähdetään kaivamaan rajalle tai jopa toisen alueelle uutta uomaa eikä kerrota naapurille. Jos naapuria ei noteerata, se yleensä aiheuttaa pahat ja pitkäaikaiset erimielisyydet
- 3) Kaadetaan puita ja läjitetään ojamassat niin, että ne aiheuttavat kuivatus- tai maisemahaittaa
- 4) Ei oteta huomioon luonnonsuojelullisia tai kaavallisia seikkoja.
- 5) Uomaa ei pidetä kunnossa, vaikka ojitusta koskevissa päätöksissä ja VL 6:7 ja 6:32 on sitä edellytetty
- 6) Vanhat toimimattomat perkausyhtiöt, pitkän aikaa laiminlyöty kunnossapito
- 7) Johdetaan ja käännetään vesiä toisen ojiin tai liian pieniin putkiojiin.
- 8) Tukitaan toisen alueelta tulevia ja yleensä ojia.
- 9) Metsäojitukset
- 10) Turvetuotantoalueet
- 11) Ojitukset kaava-alueilla, avo-ojat sadevesiviemäreinä. MRL, vesihuoltolaki
- 12) Naapurikateus ja muut riidat (raja-, tie- ja perintöriidat)

Viranomaisten vastuu oja-asioissa

- Päätösvaltaa YMPLTK:lla, valvonta
YMPLTK=AYK, ojitustoimitukset AYK
- Päätöksiä tekevät myös
ympäristölupavirastot, käräjäoikeudet,
hovioikeudet, VHAO, KHO ja KKO
- Sovinto säästäisi paljon resursseja, siksi
(oja)valvojat sovinnonteko- ja
neuvottelutaitokurssille.

Ennakkopäätöksistä

- Ennakkopäätösten ja oikeustapausten merkityksestä:

<http://personal.inet.fi/koti/hannu2.majuri/#veslak>

- Lyhyesti: virkamiehen on tunnettava sekä kansalliset että EU-ennakkopäätökset. Muuten voitulla huomautus ylimmiltä lainvalvojilta. Näin ollen täytyy osata myös löytää ennakkopäätökset ja ymmärtää niiden merkitys.

Tietojen hausta ja indeksoinnista

- www.finlex.fi
- www.edilex.fi
- <http://personal.inet.fi/koti/hannu2.majuri/#veslak>

Esimerkkejä päätösten määristä

(kohdejoukko 23 000 päätöstä)

Hakusana	
oja	1397
metsäojit*	657
turve* ja ojit*	651
ojitus	541
ojitustoimi*	531
oja toisen maall*	225
rumpu ja ojit*	204
ojan tukkim*	178
rajaoja	108
toiminta-alue ja oja	64
vesilain 1 luvun 17 a	63
vesilain 6 luvun 2 §	58
ojan tukkimi* ja vettymi*	55
kaava-alue ja oja	35
vesilain 6 luvun 35 §	16
putkiojan tukkim*	7
ojarii*	4
viemärlait.toiminta-alue ja oja	3

Ehdotus

- Kuntien tekemät ympäristönsuojeluun liittyvät (sähköiset) päätökset kerätään kuntaliiton palvelimelle. Päätösten määrä?
- Valtion ja kuntien päätökset yhdistetään
- Päätökset indeksoidaan automaattisesti
- Ainakin viranomaisille vapaa haku- ja selailuoikeus (vrt. FINLEX)

Vesilakitoimikunnan esityksiä

Vesilakitoimikunta esitti mietinnössään 16.6.2004 seuraavia ojitukseen liittyviä muutoksia vesilakiin:

- Vesistön määritelmään tarkennus ojan/noron ja puron väliseen rajaukseen (valuma-alue 10 km²)
- Ojan käsite (haitallisen veden poistaminen avo-ojalla, putkella tai hulevesiputkella)
- Selkiinnytetään vesilain, MRL:n sekä YSL:n välisiä suhteita
- Ojitustoimitusten käyttöala supistuu (kaikkia luvanvaraisia hankkeita ei tarvitse käsitellä ensiksi ojitustoimituksessa)
- Ojitukseen liittyvät keskeiset käsitteet määritellään tarkemmin (kuivatusalue, hyöty, hyödynsaaja, aktiivi- ja passiiviosakas)
- Yleiset kaapelit ja kaasuputket rinnastetaan yleiseen tiehen ja rautatiehen (ojitustoimitus, jos ei suostumusta)
- Ilmoittamisvelvollisuus AYK:lle
- Kosteikkoalueiden perustamista helpotetaan
- Luonnontilaiseksi palautuneen uoman kunnossapito
- Piennar nykyisestä 60 cm -> 100 cm
- Ojitusyhtiön nimi muuttuu ojitusyhteisöksi, ojitusyhteisön lakkauttaminen
- Nimi toimitusinsinööri muuttuu toimitusmieheksi (riittävän asiantuntemuksen omaava virkamies)
- AYK ratkaisee, tarvitaanko uskottuja miehiä

Vesilakityöryhmän esitys 16.6.2006

- Työryhmä ehdottaa säännöksiä selvennettäväksi siten, että puron luonnontilaisuuden vaarantavaa hanketta ei voisi toteuttaa ilman ympäristölupaviraston lupaa.

Lähteitä

Vesilaki (19.5.1961/264) ja vesiasetus (6.4.1962/282)

Nukari, Muotiala, Wäre. 1963. Ojitusopas 257 s.

Vesistöjen valvontaohje n:o 2, 11.11.1970. 4 s. Kumottu.

Vihervuori, P. Vesistön järjestelyn ja ojituksen oikeuskysymykset. Lakimiesliiton Kustannus. Helsinki 1987. 419 s.

Vesi- ja ympäristöhallitus. Ympäristönsuojelulautakuntien opetusaineisto. Uusittu versio 18.3.1993. II osa. 6 Ojitusasiat, J. Muurimäki. 10 s. + 12 s. + 20 esimerkkitapausta. 62 s.

Oikeustapauksista ja ennakkopäätösten merkityksestä. Hannu Majuri 20.9.1999, päivitetty otsikon osalta 25.9.2005. 8 s.

Tietojen hausta ja indeksoinnista. H. Majuri 8.9.2005, korjattu 25.9.2005. 5 s.

Sähköiset päätökset. CD-tallenne. H. Majuri. 1988-2006, 23 000 kpl. Vesioikeudet, ympäristölupavirastot, alueelliset ympäristökeskukset, VYO, VHAO, KHO.

Vesilakitöimikunnan mietintö 16.6.2004 (OMKM 2004:2)

Vesilakityöryhmän mietintö 16.6.2006 (OMTR 2006:13)

Kuva: Copyright Esko Kuusisto